

Asia: VM/1709/00.01.00.01/2016 VM098:00/2016

Lausuntopyyntö julkisen hallinnon tiedonhallinnan sääntelyn kehittämistä selvittäneen työryhmän raportista

Yleiset kommentit raportista

Yleiset kommentit raportista

Työryhmän raportin mukaan tietoaaineistojen muodostamisessa ja käsittelyssä tulisi vahvistaa prosessiajattelua viranomaisten välillä. Kokonaisprosessiajattelussa tiedonhallinnan vastuut jaettaisiin siten, että siirryttäessä prosessissa vaiheesta toiseen ja viranomaisesta toiseen, olisi samassa prosessissa jo aiemmin kerätyt tiedot hyödynnettävissä rajapintojen avulla. Työryhmä ehdottaa, että tiedonhallintalaissa säädettäisiin viranomaisille selkeä velvollisuus ottaa huomioon keskeisten sidosviranomaisten tietotarpeet uusia tietojärjestelmiä suunniteltaessa ja käyttöönotettaessa. Rajapintakuvausten määrittely tulisi pakolliseksi silloin, kun tietojärjestelmän sisältämien tietovarantojen tietoja hyödynnetään useassa viranomaisessa säännöllisesti (raportin s.14)

Eduskunnan kanslia pitää kokonaisprosessimaista tiedonhallintaa tärkeänä, vaikka julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetun lain (634/2011) 2.2 §:n mukaan lakia ei sovelleta eduskuntaan tai sen virastoihin. Rajapintakuvauksilla edistetään tiedon sujuvaa ja eheää siirtämistä viranomaiselta toiselle.

Eriyisen tärkeää prosessimainen tiedonhallinta on lainsäädäntöprosessissa ja valtion talousarvion käsittelyssä, jossa ministeriö valmistelee hallituksen esitykset, jotka valtioneuvosto päättää antaa yleisistunnossaan. Valtioneuvosto antaa eduskunnalle esityksensä ja eduskunta käsittelee esityksen yksityiskohtaisesti. Eduskunnan hyväksymät lait vahvistetaan lopuksi tasavallan presidentin esittelyssä.

Lainsäädäntö- ja talousarvioprosessin sujuvuuden kannalta on olennaista, että edellisessä käsittelyvaiheessa päätetyt asiakirjat ja tiedot siirtyvät seuraavaan vaiheeseen:

- 1) oikean sisältöisinä (ilman teknisiä muunnosvirheitä);

- 2) sovitun tietostandardin mukaisina (rakenne on validoitu)
- 3) luotettavasti ja toimintavarmasti ja
- 4) yhteensopivien metatietojen kanssa.

Valtioneuvosto on parhaillaan uudistamassa ja yhtenäistämässä asianhallintajärjestelmäänsä (ns. Vahva-hanke). Eduskunnan kanslia painottaa, että uudistustyössä tulee ottaa huomioon myös eduskuntakäsittelyn näkökulmasta tärkeät tekniset määrittelyt ja pyrkiä kehittämään edelleen yhtenäisiä tietosisältöjä ja menettelyjä. Eduskunnan ja valtioneuvoston asianhallintajärjestelmien ja tietosisältöjen yhteensopivuus tulee taata kehitystyössä. Tarvitaan siis tiedonhallinnan tiivistä yhteistyötä Vahva-projektiorganisaation, valtioneuvoston kanslian ja eduskunnan kanslian välillä.

Kommentit raportin 5 luvusta

Kommentit osasta 5.1 Tiedonhallintaa koskevan sääntelyn soveltamisaloista

-

Kommentit osasta 5.2 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen

-

Kommentit osasta 5.3 Tietoturvallisuus

-

Kommentit osasta 5.4 Tietoaineistojen muodostaminen ja vastuut

-

Kommentit osasta 5.5 Tietojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuus

Tietohallintolakia (634/2011) ei sovelleta eduskuntaan tai sen virastoihin. Siitä huolimatta tietojen yhteentoimivuus on eduskunnan kanslian toiminnan kannalta tärkeää. Eduskunnan rooliin lainsäätäjänä ja talousarvion päättäjänä kuuluu tietojen vaihtoa ja käsittelyä erityisesti valtioneuvoston kanssa. Eduskunta vaihtaa tietoja myös monien muiden viranomaisten ja elinten kanssa. Yhteentoimivat tietosisällöt tekevät mahdolliseksi sujuvan ja toimintavarman eduskuntakäsittelyn.

Tietohallintolain perusteluissa on puolestaan avattu sitä, mitä yhteentoimivuuden kuvauksilla ja määräyksillä tarkoitetaan. Tietohallintolain 4.2 §:n perustelujen mukaan sääntelykohteena yhteentoimivuuden kuvauksina ja määräyksinä pidetään ainakin tiedon yhdenmukaistamista ja tiedon vaihtoa tietojärjestelmien välillä. Perustelujen mukaan kuvauksia ja määräyksiä voitaisiin antaa esimerkiksi seuraavilta alueilta: sanastot, ontologiat, metatiedot, tiedon rakenteen kuvaukset, sähköiset viestit, koodistot ja luokitukset. (raportin s. 100)

Työryhmä ehdottaa, että kuntien ja valtion viranomaisten tietojärjestelmien rajapintakuvaukset säädetään lähtökohtaisesti avoimiksi. Edelleen työryhmä ehdottaa, että tietojärjestelmien rajapintakuvauksien laatimisen koordinoitua tulee vahvistaa, ja on varmistettava, että rajapintakuvaukset toteutetaan vakiomuotoisina ja monikäyttöisinä. (raportin s.102 1 ja 2 kohta)

Eduskunnan kanslia puoltaa ehdotettuja toimenpiteitä. Rajapintakuvausten avoimuus helpottaa jo tehtyjen kuvausten hyödyntämistä laajemmin ja mahdollistaa ns. hyvien käytäntöjen levittämisen tehokkaasti. Kuvausten vakiomuotoisuus ja geneerisyys helpottavat myös kuvausten omaksumista ja hyödyntämistä. Eduskunnan kanslia katsoo, että lainsäädäntö- ja valtion talousarvioprosesseissa tulisi myös pyrkiä yhtenäisiin, monikäyttöisiin ja avoimiin rajapintakuvauksiin, joita voitaisiin hyödyntää muissakin käsittelyprosesseissa.

Kommentit osasta 5.6 Tietoaineistojen julkisuus ja salassapito

-

Kommentit osasta 5.7 Tiedonsaanti asiakirjoista ja tietoaineistoista

-

Kommentit osasta 5.8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi

-

Kommentit osasta 5.9 Tietohallinnon ja tiedonhallinnan ohjaus

-

Kommentit muutosehdotusten priorisoinnista

Mitä muutosehdotuksia olisi mielestänne priorisoitava valmistelussa?

-

Muut tarpeelliset toimenpiteet

Millä muilla toimenpiteillä, lainsäädännön uudistamisen lisäksi, katsotte olevan merkitystä julkisen hallinnon tiedonhallinnan kehittämisessä?

-

Työryhmän ehdotusten vaikutukset

Yleiset kommentit vaikutuksista

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

-

Yhteiskunnalliset vaikutukset

-

Apilo Ari
Eduskunnan kanslia